

Poselství Posvátného synodu Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku ke svátku Narození Kristova 2024/25

Duchovní otcové, bratři a sestry!

Kristus se rodí!

Při slavnostních bohoslužbách velkých svátků se před námi otevírá brána k poznání Božích tajemství. Církev zve svá dítky na duchovní hostinu slova, která nám může pomoci hlouběji pochopit posvátnou událost dnešní slavnosti. Ve svých modlitbách a písních vyjadřuje nesmírnou radost z Božího plánu spásy a obdivuje moudrost Jeho prozřetelnosti.

Konstantinopolských patriarcha German nás při sváteční jitřní v den Kristova Narození uvádí do tajemství svátku těmito slovy: „Když nastal čas tvého příchodu na zemi, konalo se sčítání (lidí) celého (římského) světa. Tehdy se ti zachtělo sepsat jména lidí, kteří (mají) věřit v tvé narození; proto císař vyhlásil takové nařízení. Vždyť svým narozením jsi obnovil svůj věčný královský majestát, jehož počátku není. Proto ti i my místo seznamu pro výběr daní přinášíme bohatství pravoslavné teologie, jako náš dar Bohu a Spasiteli duší našich.“

Pravoslavné bohoslužby jsou skutečnou duchovní pokladnicí moudrosti svatých otců a otevírá se nám v nich hlubina poznání Božích tajemství. Velmi výstižně o tom zpívá stichira napsaná na jejich počest: „Naši blahoslavení otcové přijali plnost duchovního světla Svatého Ducha a z Božího vnuknutí vyjádřili nadpřirozené bohosloví krátkou ale nesmírně moudrou řečí. Je zjevné, že jako Kristovi kazatelé a ochráncové evangelijního učení i zbožných zvyků přijali toto zjevení shůry a osvětlení tímto světlem objasnili víru, kterou je naučil sám Bůh.“ (*Jitřní svatých otců VII. všeobecného sněmu*)

Mnozí z nás by však chtěli nejen myslí a srdcem, jak nám umožňují naše bohoslužby, ale také vlastním tělem být v Betlémě, v jeskyni, na místě, kde se Kristus narodil; stanout před jeslemi, do nichž byl položen. Jiní by se mu chtěli spolu s pastýři klanět, a další spolu s mudrci přinést dary. Někteří by byli ochotni za Něj třeba i zemřít spolu s dětmi, které nechal povraždit krutý Herodes.

Není to sice možné, protože nejsme současníky Ježíše Krista, ale těší nás vědomí, že „Pán je blízko“. (Filip 4,5) Jak praví Písmo svaté: „On není daleko od nikoho z nás.“ (Skut 17,27) Stačí tedy jen, abychom Jej hledali a usilovali přiblížit se k Němu, a On se přiblíží k nám.

Jak se můžeme přiblížit ke Kristu? Co pro to můžeme učinit? Odpověď na tuto otázku najdeme, když se zamyslíme, kdo a proč byl nejbliže Kristu při Jeho narození.

Nejbliže k právě narozenému Spasiteli byla Jeho Přečistá Matka Marie. Čím si zasloužila svou blízkost Bohu a důstojnost stát se Matkou Božího Syna? Vždyť je to mimořádná čest – být „nad cherubíny ctěnější a nad serafíny bez přirovnání slavnější“! To vše si zasloužila dokonalou čistotou těla i duše, hlubokou pokorou a oddaností Boží vůli.

Dále byl při narození Krista přítomen i Jeho pěstoun Josef. Sv. evangelista Matouš jej nazývá „mužem spravedlivým“ (Mat 1,19). Jeho spravedlivost, plnění Zákona a čestnost spojená s velkomyslností vůči přesvaté Bohorodici, byly zajisté tím, co jej učinilo hodným stanout v takové blízkosti Spasitele.

Po Matce Boží a Josefovi přistoupili k právě narozenému Kristu betlémští pastýři. Proč právě jim andělé zvěštovali radostnou zprávu o narození Spasitele? Pastýři byli svým povoláním prostí lidé, ale právě kvůli svému povolání a pro své čisté srdce a pokornou mysl si zasloužili štěstí přiblížit se k zrovna narozenému Kristu.

Po nich se přišli poklonit mudrci z Východu – vysoce postavení, učení a bohatí lidé, kteří mu přinesli dary: zlato, kadidlo a myrhu. (Mat 2,11) Vzdělání, bohatství a vysoké postavení nemusí člověka vzdalovat od Krista, právě naopak – může jej k Němu přiblížit, když je spojené s hledáním nejvyšší Boží moudrosti a s pokorným uznáním omezenosti přirozeného lidského poznání, rozumu, sil a jiných jeho schopností.

Právě narozeného Krista tedy obklopovaly: panenská čistota Jeho Matky, spravedlivost Josefova, důvěřivá prostota betlémských pastýřů a osvícená moudrost perských mudrců. Má-li někdo tyto svaté ctnosti a vznešené vlastnosti, může směle přistoupit k rodícímu se Spasiteli, protože „Pán je mu blízko“.

Jenže co když tyto ctnosti nemáme? „Nikdo z těch, kdož jsou spoutáni tělesnými žádostmi a slastmi není hoden přistupovati nebo přibližovati se k tobě či sloužiti tobě, Králi slávy, neboť sloužiti tobě je veliké a strašné i samým mocnostem nebeským“ (*modlí se kněz při cherubínské písni*). Avšak Boží Syn, který se oblékl do lidského těla „z nevýslovné a nezměrné lidumilnosti své“, neodehnal od sebe ani nevěstku, která přišla se slzami, ani celníka, když se kál, ani lotra, který pokorně vyznal Pána na kříži, ani svého pronásledovatele Saula, který se obrátil a stal se apoštolem Pavlem.

„Všechny, kteří k tobě přišli s pokáním, jsi připojil k přátelům svým.“ (*Tak se modlíme k svatému přijímání.*) Proto ani my nezoufejme a nevzdávejme se naděje na spásu. S důvěrou v Kristovo nesmírné milosrdenství přistupme k Němu – a když ne skrze ctnosti, kterých nemáme, tak alespoň skrze upřímné pokání a úsilím změnit svůj život. A On nás přijme jako kdysi nevěstku, lotra a celníka.

Milování, žijeme v době plné zkoušek a výzev. Na mnoha místech světa hrozí lidským životům války, jinde dochází k útlaku či pronásledování, a někde jsou lidé kvůli

vyznávání své víry nejen pronásledování a žalářování, ale přicházejí o své životy. Svět je plný utrpení a zoufalství, neochoty zaručit právo a zachovat mír. Ve chvílích, kdy se nás kvůli trápení světa zmocňuje sklíčenost, vzpomeňme na slova žalmu: „Hospodin je světlo mé a spása má. Koho bych se bál? Hospodin je útočištěm života mého. Koho bych se děsil?“ (Ž 26,1) Blažený je ten, komu pomáhá Bůh Jákobův, kdo naději svou skládá v Hospodina, Boha svého. (Ž 145,5)

„Nedoufejme v knížata“ – v mocné tohoto světa, ani nespolehejme na lidské plány, které se všechny zhroutí „v den, kdy (jejich strůjce) opustí duch a oni se navrátí v zemi svou“ (Ž 145, 3-4). Všechny své naděje skládejme v Krista, který se stal člověkem „pro nás a pro naše spasení“ (*jak vyznáváme v Symbolu víry*). Snažme se ve svém životě následovat Toho, kdo „hájí právo utlačovaných, hladovým poskytuje chléb, vysvobozuje vězně, slepým vrací zrak, pozdvihuje sklíčené, ochraňuje putující, sirotka i vdovy se ujímá“ (Ž 145, 7-9).

Duchovní otcové, bratři a sestry, v čase letošních oslav svátku Kristova Narození se obraťme s prosbou za mír k Tomu, komu na jeho ramenou spočívá vláda a Jeho jméno je „Anděl rady veliké, obdivuhodný rádce, Bůh mocný, Vládce, Kníže pokoje“. (Isai 9,5) Prosme o dar pokoje nejen pro svět, ale i pro svá nitra. Připravme pro Krista místo ve svém srdci, aby Jeho láska mohla obnovit nás i celý svět. Zůstavejme s Ním, abychom my, stejně jako svatí otcové, mohli vyznávat s vírou a duchovní radostí: „Narodilo se pro nás Děťátko malé, předvěčný Bůh!“

Požehnané svátky Kristova Narození a Boží milostí naplněný rok 2025!

† Rastislav
arcibiskup prešovský,
metropolita českých zemí a Slovenska

† Michal
arcibiskup pražský a českých zemí

† Juraj
arcibiskup michalovsko-košický

† Izaiáš
biskup olomoucko-brněnský